

5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

6. Постанова ККС ВС від 31.07.2024 у справі № 308/13071/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120838442>.

Паламарчук Іван Васильович,
головний спеціаліст Департаменту
правового забезпечення Національного
агентства України з питань виявлення,
розшуку та управління активами,
одержаними від корупційних
та інших злочинів (АРМА),
кандидат юридичних наук

ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ ВІД ПЕРЕГЛЯДУ МЕЖІ ВАРТОСТІ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ (АКТИВІВ) У ВИГЛЯДІ ГРОШОВИХ КОШТІВ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ПЕРЕДАЧІ ДО АРМА: ДОЦІЛЬНІСТЬ, ЗУМОВЛЕНА РЕАЛІЯМИ СЬОГОДЕННЯ

АРМА здійснює управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, у тому числі як захід забезпечення позову – лише щодо позову, пред’явленого в інтересах держави, із встановленням заборони розпоряджатися та/або користуватися такими активами, а також у позовному провадженні у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави із встановленням заборони користуватися такими активами, сума або вартість яких перевищує 200 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня відповідного року [1; 2]. Тобто, із урахуванням положень закону [3], вартість активів на які накладено арешт та підлягають передачі в управління АРМА має становити понад 584 000 грн.

Під активами розуміються – кошти, майно, майнові та інші права, на які може бути накладено або накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковані за рішенням суду у кримінальному провадженні чи стягнені за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими [2].

При цьому наслідком виконання АРМА своїх повноважень є «результативність», яка може виражатися й в економічному ефекті від діяльності АРМА – відношення отриманого результату до касових видатків із Державного бюджету України на діяльність АРМА.

Тому, на виконання саме вимог закону [2], АРМА забезпечило управління переданими в установленому порядку активами безпосередньо в інтересах та на користь держави, про результати та досягнення чого неодноразово було висвітлено в медіа та на офіційному веб-сайті АРМА [4], як приклад у 2024 році загальний результат від управління АРМА арештованими активами досягнув майже 13 млрд гривень, з яких майже 8 млрд гривень – АРМА скеровано на придбання військових облігацій.

Таким чином, апріорі будь-які рішення, дії або бездіяльність вчинені (прийняті) будь-якими суб'єктами владних повноважень, що можуть перешкоджати забезпеченню АРМА надходжень до Державного бюджету України від управління та реалізації переданих в установленому порядку до АРМА активів – може створити передумови для настання відповідних ризиків у недоотриманні надходжень до Державного бюджету України та у зменшенні обсягів у придбанні АРМА військових облігацій, що суперечитиме інтересам держави із породженням відповідних ризиків у сфері воєнної безпеки.

Доречно також зазначити, що згідно зі Стратегією воєнної безпеки України [5] успіх реалізації стратегії залежить, зокрема, від достатності економічного розвитку держави.

Отже, логічним є те, що усі складові державної влади в Україні представляючи державу діють виключно в її інтересах, як наслідок такі активи (речові докази) повинні та будуть працювати на користь держави, а не перебувати у заблокованому стані, що є абсурдом в умовах в яких на теперішній час функціонує національна економіка.

Продовжуючи слід зазначити, що в установленому законом [1] порядку грошові кошти (готівка та кошти, що розміщені на банківських рахунках) визнаються речовими доказами у відповідному кримінальному провадженні та здійснюється накладення арешту на такі речові докази – проте, якщо сума таких коштів не еквівалентна сумі у вигляді 584 000 грн, то такі речові докази не підлягають передачі в управління АРМА, а по суті

перебувають у заблокованому стані та не приносять жодної користі державі. Ба більше, такі кошти втрачають свою вартість, адже власник зазначених коштів на період арешту не може ними розпоряджатися, а при цьому інфляційні процеси продовжують свою динаміку, що не відповідає взятим Україною міжнародним зобов'язанням «з приводу забезпечення умов для мирного володіння своїм майном».

Тому, такі закони [1; 2] є інструментами держави у здійсненні контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів (відбувається збереження, за можливості збільшення економічної вартості такого майна; із нарахуванням процентів, як плати за користування банком такими коштами, які в подальшому можуть підлягати поверненню законному власнику; доходи від управління перераховуються до державного бюджету).

З огляду на викладене, а також із урахуванням виявлених під час аналізу чинного законодавства окреслених питань, підлягає розгляду питання внесення відповідних змін до законів України [1; 2], на предмет зменшення межі вартості (як приклад та експериментально) речових доказів (активів) у вигляді грошових коштів (готівка та кошти, що розміщені на банківських рахунках), які підлягають передачі до АРМА для здійснення заходів з управління ними, якщо сума таких коштів була б еквівалентна сумі у вигляді 30 000 грн.

Тим паче, результат у разі зменшення за вказаних умов межі вартості грошових коштів, які могли б бути передані в управління АРМА за таких умов був би вражаючий для Державного бюджету України. Як приклад, згідно відомостей Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (далі – Реєстр) [6] розділ «Грошові активи та банківські метали» містить 26003 записів, і значний сегмент цих записів стосується грошових коштів, на які в установленому законом [1] порядку накладено арешт (у відповідному кримінальному провадженні), але враховуючи те, що сума таких коштів менша еквівалентно сумі необхідній для прийняття судом рішення про передачу їх до АРМА – такі кошти залишаються у неприбутковому для Державного бюджету України стані.

Ба більше, рандомно за допомогою відомостей Реєстру можна констатувати, що відносно кримінальних проваджень (12024091130000070; 22024060000000085; 12023020000000231;

12024162390000441; 42024050000000590) відповідними судовими рішеннями (у справах 938/647/24; 296/7600/24; 127/22957/23; 511/2386/24; 208/12/25, 1-кв/208/282/25) було накладено арешт на грошові кошти, які еквівалентні сумі 30 000 грн та більше, але їхня сума менша суми, необхідної для прийняття судом рішення, згідно вказаних норм права для передачі їх до АРМА, задля здійснення заходів з управління ними – проте сумарно ці речові докази, як перебувають по суті у заблокованому (неоприбуткованому або пасивному для Державного бюджету України) стані, становлять еквівалентно (деякі речові докази перебувають в іноземній валюті) **майже 900 000 грн.**

При цьому, означена сума (900 000 грн) є результатом рандомного дослідження відомостей Реєстру відносно декількох кримінальних проваджень – тоді апріорі постає питання: який би міг бути економічний ефект у разі впровадження зазначеної ідеї щодо зменшення межі вартості речових доказів (активів) у вигляді грошових коштів, які підлягали б передачі до АРМА (сумі у вигляді 30 000 грн)?

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 16 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

2. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII : станом на 16 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19/ed20240516#Text>.

3. Про Державний бюджет України на 2025 рік : Закон України від 19.11.2024 № 4059-IX : станом на станом на 16 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text>.

4. Агентство з розшуку та менеджменту активів. URL: <https://arma.gov.ua/>.

5. Стратегія воєнної безпеки України «Воєнна безпека – всеохоплююча оборона» : Указ Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021 : станом на 16 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>.

6. Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні. URL: <https://reestr.arma.gov.ua>.